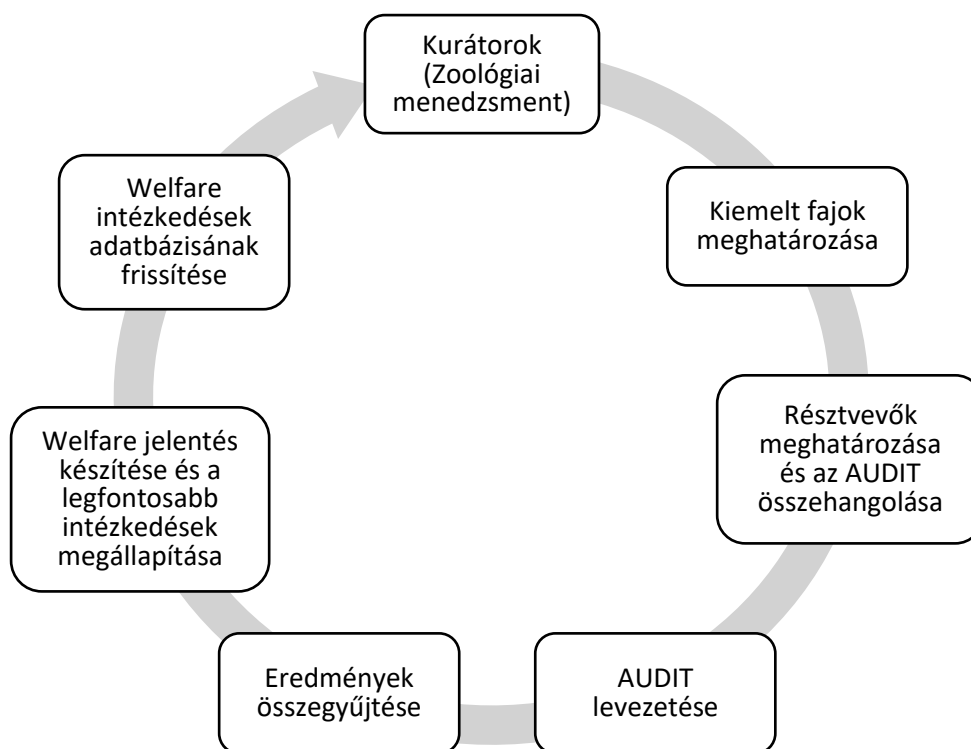

A Detroit Zoological Society AUDIT sablonját alapul véve, a Wild Planet Trust által kialakított értékelési rendszer célja, hogy megfelelő áttekintést nyújtson egyedül, vagy társas kifutóban tartott állatok fizikai és szociális állapotáról. Ez az AUDIT rendszer 28 kérdésből áll, melyek négy kulcsfontosságú terület pozitív és negatív indikátorait hivatottak vizsgálni, melyek a következők: állategészségügy, megfelelő környezet, viselkedés és stressztényezők. Az értékelés minden paraméter esetében közlekedési lámpa színéhez hasonló kódolással történik.

Mindenekelőtt az állatkertek kurátorait kérik meg, hogy készítsenek egy listát az általuk preferált és elsődlegesen vizsgálni kívánt fajokról és tartóhelyekről (1. ábra). Amennyiben nincsenek előnyben részesített vizsgálandó fajok, akkor egy módszeresen kidolgozott folyamatot érdemes használni az értékeléshez.

1. ábra Welfare értékelési folyamat a WPT szervezeteinél

A Welfare értékelés elvégzéséhez legkevesebb három zoológiai munkatárs szükséges. Egy állandó semleges megfigyelő mellett legalább két gondozó közreműködése elvárt. A kritikus és komolyabb állatjóléti feltételeket igénylő fajok esetében, az illetékes kurátor kérése alapján, állatorvosi csapat és asszisztencia bevonása célszerű az audit elvégzéséhez.

Nincs maximális száma az elvégezhető lehetséges értékeléseknek. Bárki elvégezheti azt, aki az adott fajjal kapcsolatban érintett; lehetőséget adva így minden nézőpont és megközelítés vizsgálatára. A prioritást élvező, kiemelt és vitatott fajok esetében további értékelések

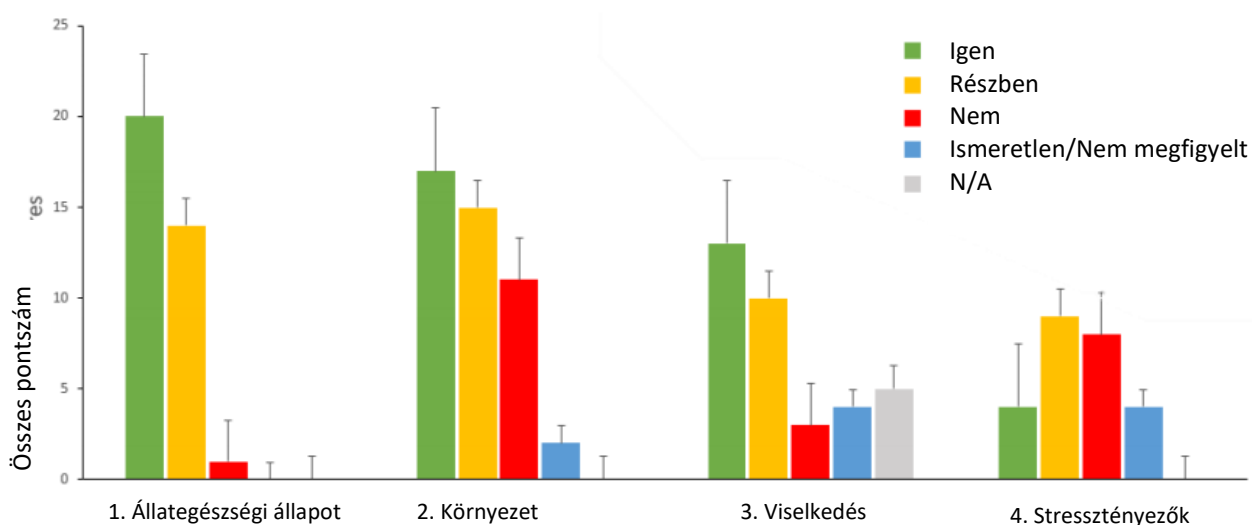
javasoltak, melyekhez további semleges értékelő személyek és munkatársak bevonása ajánlott más részlegekből.

Az audit elvégzése körülbelül 15 percet vesz igénybe. Több válaszlehetőség is tartozik a kérdésekhez, ahogy a „Bizonyítékok/Észrevételek” opció is, mely lehetőséget nyújt további hasznos és értékes információk lejegyzésére is. Minden, auditot elvégző személynek a szakértelmük és ismereteik szerinti legjobb válaszokat kell adniuk a kérdésekre. Ezeknek a válaszoknak az alapjául a faj, illetve tartóhely korábbi ismeretei, valamint az értékelés ideje alatt megfigyelt információk kell, hogy szolgáljanak.

Miután elkészültek az értékelések, azokat egyetlen riportban összesítik. Ez a jelentés egy áttekintést nyújt a résztvevők általi visszajelzésekről, kijelöli a megfelelő welfare szempontjait, valamint ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztésekre. A riport egy pontszám összegzéssel indul, mely tájékoztatást nyújt minden kategórián belül a legfontosabb welfare problémákról (2. ábra).

Az jelentést készítő („bíró”) személy a „Bizonyítékok/észrevételek” részbe jegyzett információk alapján meghatározza az értékelések során felmerült problémákat, szempontokat. Ezután a részletesebb irodalmi áttekintés folyamata következik, amely magába foglalja a tartástechnológiai anyagokat, tudományos munkákat, ZIMS adatokat, takarmányozási lapokat, valamint a gondozói személyzet bevonását is, amennyiben szükséges. Grafikonok és ábrák segítségével jól illusztrálhatóak a kérdéses vagy problémás részek. Fotók és videók bizonyítékként használhatók szükség szerint. Az audit jelentés által létrehozott értékelés/összegzés megmutatja, hogy a vizsgált fajok állatjóléti igényei ki vannak-e elégítve, körbejárva a négy nagyobb értékelési területet.

Az értékelést végző személyek közötti eltéréseket sok esetben hasznos kiemelni a jelentésben (pl. a semleges megfigyelők és az gondozók közötti állatjóléti szempontok megítélésének eltérése). Fontos felbecsülni a dolgozók gyakorlatát és elfogultságát a welfare körülményekkel és az állatok tartástechnológiájával kapcsolatban.

2. ábra: Példagrafikon a pontszámok összegzéséhez, mely megmutatja a problémás welfare szempontokat

A jelentés végén összegzik a javasolt kulcsfontosságú intézkedéseket, melyek az értékelés során felszínre került welfare problémák kezelésére irányulnak (a szükséges feladatok meghatározása azokon a területeken, ahol a megfelelő állatjóléti igények nem teljesülnek).

WPT Welfare Audit Jelentés

Faj(ok): _____ **Értékelést végezte:**
 Kurátor
 Állatorvosi személyzet

Tartóhely: _____ **Gondozó**
Dátum: _____ **Semleges megfigyelő**

Pontszám összegzés:

Welfare értékelés	Összeadott pontszámok				
	Igen	Részben	Nem	Ismeretlen / Nem megfigyelt	N/A
Állategészség					
Megfelelő környezet					
Viselkedés					
Stressztényezők					
ÖSSZESEN					

Összefoglalás: *(a megfelelő welfare szempontok megvitatása, prioritások és bizonyítékok alapján)*

Megbeszélt elemek: *(kurátori visszajelzés)*

Alapvető intézkedések: *(további megfigyelések / hangsúlyos welfare szempontok javítása)*

3. ábra: AUDIT jelentés sablon

Miután elkészültek, a jelentéseket eljuttatják az illetékes kurátorhoz átnézésre és felülvizsgálásra. Majd megbeszéléseken a kurátor javasolhat ésszerű változtatásokat a jelentésben és akár az intézkedési terv is módosítható szükség szerint. A jóváhagyást követően az AUDIT befejezettnek tekinthető és az alapvető döntések a Welfare intézkedési

tervbe kerülnek (1. Táblázat). Ez a lista tartalmazza a javasolt intézkedések várható hozzávetőleges költségeit, időtartamát és az aktuális állapotát, mind az egyes fajok, mind az állatcsoportok esetében.

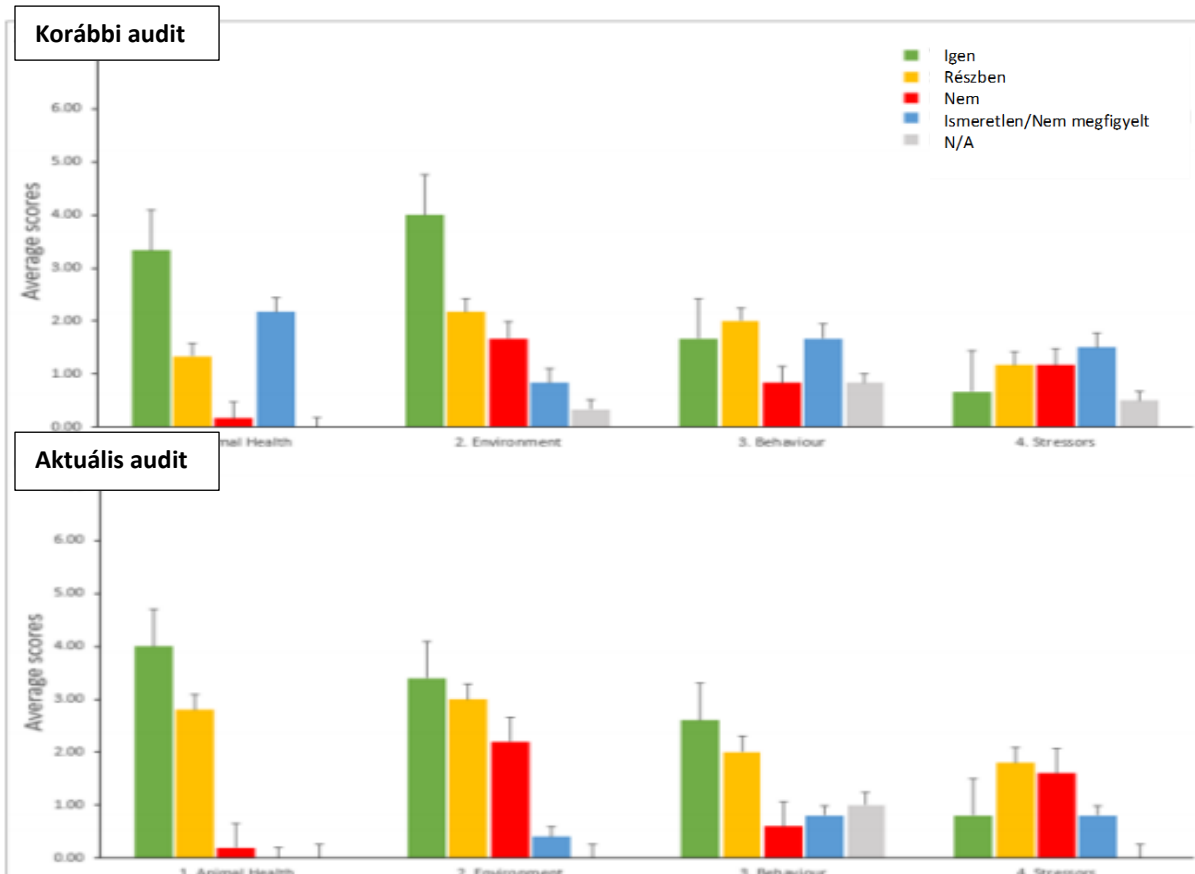
1. táblázat: Példa a kulcsfontosságú intézkedések táblázatban történő vezetéséről (a Welfare Intézkedési terv alapján)

Faj	Tudományos név	Tartóhely neve	Vizsgálat ideje	Kurátori jóváhagyás dátuma	Welfare Audit intézkedés	Elvégezve (I / N / Foly.)	Befejezés időpontja	Költség (becsült)	Hozzászólás
Spp.	Spp.	ZP. FB1	2020/09/01	2020/09/10	Megfigyelés folytatás, egészségügyi problémák enyhítése	Folyamatban			
					Beltéri világítás és fűtés fejlesztése	Igen	2020/09/20	.- HUF	
					Aljzat frissítése, cseréje a kifutóban	Nem			
					...				
					....				
				.....					

A kurátori, állatjóléti és etikai bizottsági gyűléseken megvitatják a Welfare Intézkedési terveket, referenciaként használva azok eredményét a populáció menedzsmenttel kapcsolatos döntésekhez.

A különböző fajok welfare állapotának újra-ellenőrzése és összehasonlítása:

Ugyanazon faj vagy állatcsoport átlagos welfare értékei (pontszámai) összehasonlíthatóak a későbbiekben egymást követő auditok alkalmával vagy vizsgálhatók a tartási, elhelyezési vagy szociális változások képében. Az auditok vizuális összehasonlítására jól használhatók a különböző grafikonok, melyeken megjelennek azok állapotváltozások, melyeket az egyes szükségszerű intézkedések / beavatkozások eredményeztek (lásd a 4. ábra)

2.példa: két ellenőrzés átlagos pontszám-összehasonlítása egy tartóhelyen történt változtatások végrehajtása előtt és után. Az elemzés célja kiemelni azokat a területeket, ahol az intézkedések okozta változások megjelennek.

Hivatkozások: Kagan, R., Carter, S., Allard, S., 2015. A Universal Animal Welfare Framework for Zoos. J. Appl. Anim. Welf. Sci. 18. <https://doi.org/10.1080/10888705.2015.1075830>

WWCT WELFARE ASSESSMENT

WWCT Állatjóléti értékelés

(Wild Planet Trust Welfare Assessment)

Dátum:

Bemutató/kifutó:

Fajnév:

Értékelő személy:

Kezdés/befejezés ideje:

Időjárás:

Értékelési rendszer:

Igen: az állatjóléti feltételek teljes mértékben teljesülnek

Aránylag: az állatjóléti feltételek részben teljesülnek

Nem: az állatjóléti feltételek egyáltalán nem teljesülnek

Ismeretlen/nem megfigyelt: nincs elegendő információ az értékeléshez

N/H: nem használható

Bizonyíték/észrevétel, megjegyzés: információk, adatok, melyek befolyásolták az értékelési folyamatot

Állategészségügyi rész	Igen	Aránylag	Nem	Ismeretlen / nem megfigyelt	N/H	Bizonyíték/észrevétel, megjegyzés
1) Megfelelő fizikai kondícióban van az állat?						
2) Megfelelő tápértékű a takarmányozása az állatnak, figyelembe véve és követve azok természetes táplálkozási forrásait/sajátosságait?						
3) Megfelelő az állat takarmányozása, tekintettel annak mennyiségére, állagára, változatosságára?						
4) A takarmány és ivóvíz a fajnak megfelelő módon, specifikusan van biztosítva? Hangsúlyos szempontok; táplálék mennyisége, táplálás módja és az etetés ideje.						
5) Az állat mentes-e bármilyen fizikai, külső sérüléstől?						
6) Betegség ill. fertőzésmentes-e az állat? Részletezni negatív eredmény esetén						
7) Megelőző preventív és sürgősségi állatorvosi ellátás biztosított-e az állatnak számára?						
Összesen						

Megfelelő környezet		Igen	Aránylag	Nem	Ismeretlen / nem megfigyelt	N/H	Bizonyíték/észrevétel, megjegyzés
8)	Megfelelő biztonságot és védettséget teremt a környezet az állat számára?						
9)	A fizikai környezet kielégíti az állat igényeit a következő szempontok alapján: méret, szerkezet / felépítés, komplexitás, aljzat/környezet.						
10)	Lehetősége van-e az állatnak megválasztani, hogy hol töltsen az idejét a környezetén /bemutatóhelyén belül?						
11)	Lehetősége van igénye szerint elkerülni vagy keresni az érintkezést a fajtársaival?						
12)	Lehetősége van igénye szerint nyugodt környezetbe, búvóhelyre elvonulni?						
13)	Hozzáférése van-e az állatnak valamilyen kifutórendszerhez tartozó környezet-gazdagításhoz?						
14)	...ha igen, a fajnak megfelelő módon / viselkedéssel reagál arra/azokra?						
15)	Zavarásmentes-e az állat az alábbi tényezőktől: gondozók, más kifutók, látogatók?						
16)	Biztosítanak-e a természetes környezethez hasonló, fajspecifikus éghajlati feltételeket? (hőmérséklet, páratartalom, világítás)						
Összesen							
Viselkedés		Igen	Aránylag	Nem	Ismeretlen / nem megfigyelt	N/H	Bizonyíték/észrevétel, megjegyzés
17)	Képes az állat a természetes viselkedésformák széleskörű reprezentálására?						
18)	Lehetősége van-e az állatnak természetes, megfelelő szociális dinamikába beilleszkedni?						
19)	Stabil a szociális dinamika?						

20)	Kihasználja-e az állat a tartási helye méreteit és berendezési tárgyait?						
21)	Az állat mentes a következő negatív viselkedésformáktól: letargia, depresszió, érdektelenség						
22)	A faj mentes agresszív viselkedés - megnyilvánulásoktól (eltekintve a természetéhez alapvetően hozzátartozó magatartásformákat)						
23)	Megfigyelhetők játékos magatartásformák társas vagy önálló formában?						
	Összesen						
Stressztényezők		Igen	Aránylag	Nem	Ismeretlen / nem megfigyelt	N/H	Bizonyíték/észrevétel, megjegyzés
24)	Lehetősége van-e az állatnak elkerülni a különböző stressztényezőket? (látogatók, gondozók, szociális hatások)						
25)	Az állat mentes rendellenes, sztereotipikus magatartásformáktól. Kérem, részletezze.						
26)	Adott esetben van-e magyarázat, hogy mi okozza ezeket a rendellenes viselkedéseket?						
27)	Adott esetben van-e önálló kezdeményezés a rendellenes magatartások kezelésére?						
28)	Az állat mentes-e a környezetre és tartástechnológiára adott negatív (pl. félelem) viselkedési reakcióktól?						
	Összesen						

összesen	Welfare értékek						
----------	-----------------	--	--	--	--	--	--